

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 14 СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією
факультету іноземної та слов'янської
філології
«30» серпня 2024 р.
Голова
Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробник:

Рудь Ольга Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й			
Семестр			
3-й, 4-й			
Лекції			
14 год. / 14 год.		4 год. / 4 год.	
Практичні, семінарські			
16 год. / 16 год.		4 год. / 4 год.	
Самостійна робота			
45 год. / 28 год.		67 год. / 52 год.	
Консультації:			
- год. / 2 год.		- год. / - год.	
Вид контролю:			
екзамен / -			
Загальна кількість годин – 135			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Освітньо-професійною програмою 014 Середня освіта (Українська мова і література) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка передбачено курс «Сучасна українська літературна мова», який є базовим для підготовки майбутніх учителів української мови і літератури.

Робоча програма створена на основі Освітньо-професійної програми 014 Середня освіта (Українська мова і література) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, зорієнтована на формування у студентів загальних та професійних компетентностей майбутніх учителів української мови і літератури для успішного здійснення професійної діяльності, відповідає меті освітньої програми – підготовка кваліфікованого конкурентоздатного фахівця, який володіє фундаментальними знаннями та практичними навичками в галузі освіти з предметних спеціальностей українська мова і література, англійська мова, здатний розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми, пов'язані з навчанням

української мови і літератури, англійської мови в базовій основній школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів та самоосвіти протягом життя.

Програма навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова» ґрунтується на сучасних підходах до творчої самореалізації особистості, враховує принципи наступності, системності, міжпредметних зв'язків, особистісно зорієнтованого навчання, діалогічності й комунікативної спрямованості, діяльнісного навчання, співпраці викладача і бакалавра, скеровує подальшу роботу фахівця на підвищення своєї педагогічної майстерності.

Процес підготовки висококваліфікованих учителів повинен передбачати системний виклад теоретичних питань морфемології, словотвору, граматики, морфології. Глибоке наукове осмислення курсу сучасної української літературної мови тісно пов'язане з розвитком у студентів навичок самостійного аналізу мовних фактів, правильної оцінки характеру вияву мовних засобів, умінь працювати з науковою літературою, критично оцінювати погляди різних учених на лінгвістичні проблеми.

Мовне виховання ставить своїм першорядним завданням усвідомлення значення рідної мови не лише як засобу спілкування, а й як найважливішого джерела формування інтелекту і духовно-емоційної сфери особистості через її органічний зв'язок з регіональними та національними традиціями.

Метою курсу є системна характеристика морфемних, словотвірних та морфологічних явищ сучасної української літературної мови в контексті традиційних концепцій та нових підходів до їх кваліфікації; аналіз та узагальнення теоретичних питань української мови, основних законів функціонування та розвитку мовних виявів; висвітлення дискусійних лінгвістичних питань і розкриття їх з необхідними історичними та стилістичними коментарями; формування в студентів свідомого розуміння сучасних норм української літературної мови на широкій науковій основі та орієнтація їх на професійне застосування знань.

Основні завдання курсу:

- аналіз та узагальнення теоретичних питань морфемології, словотвору, морфології української мови, основних законів функціонування та розвитку мовних виявів морфологічного рівня;
- висвітлення дискусійних питань з морфології і розкриття їх з необхідними історичними та стилістичними коментарями;
- формування в студентів свідомого розуміння сучасних граматичних норм української літературної мови на широкій науковій основі та орієнтація їх на професійне застосування знань;
- визначення принципів поділу лексем на словоформи; виокремлення морфологічної семантики слова;
- обґрунтування системи морфологічних категорій та з'ясування їхньої природи;
- обсервація системи формальних засобів, співвіднесених з

відповідними лексико-граматичними розрядами слів та їхніми морфологічними категоріями.

Регіональний аспект. Під час вивчення курсу «Сучасна українська літературна мова» пропонуються творчі завдання та практичні вправи, розроблені на основі текстів письменників, науковців, культурних і громадських діячів Сумщини.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей) («Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866_f.pdf).

Методи навчання: проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, тренінги, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (вправи, практичні та дослідні роботи).

Методики та технології навчання:

теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія, консультування),
практико-операційні (вправи, алгоритми),
пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій),
самостійна робота (виконання тестів, вправ),
контрольно-оцінювальні (виступ, контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст курсу тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, насамперед зі шкільним курсом української мови, вступ до спеціальності, фахова українська мова, сучасна українська літературна мова (розділи: вступ, фонетика, фонологія, орфоєпія, графіка, орфографія, лексикологія, фразеологія, лексикографія).

3. Компетентності та програмні результати навчання

Вивчення дисципліни «Сучасна українська літературна мова» спрямоване на формування у студентів передбачених освітньо-професійною програмою компетентностей:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (громадянська компетентність).</p> <p>ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>ЗК 4. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК 7. Здатність до освіти протягом життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку.</p>
Предметні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	<p>ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.</p> <p>ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність:</p>

	<p>орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в Новій українській школі.</p> <p>ПК 12. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.</p> <p>ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.</p>
--	--

Після завершенню вивчення курсу здобувачі освіти здатні продемонструвати такі програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	
Знання	<p>ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, психології, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРЗ 5. Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; володіти формами, методами і засобами навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРЗ 7. Знати інформаційно-цифрові технології для супроводу освітнього процесу, вміти їх використовувати в освітньому процесі.</p> <p>ПРЗ 9. Знати й розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p>
Уміння	<p>ПРУ 1. Когнітивні та практичні уміння/навички знати, розуміти і демонструвати здатність реалізувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови в базовій школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p>

	<p>ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел.</p> <p>ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проектувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, англійської мови, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу.</p> <p>ПРУ 6. Когнітивні та практичні уміння/навички орієнтуватися в інформаційному просторі, кіберпросторі, критично оцінювати інформацію, використовувати інформаційно-цифрові технології і розробляти нові електронні освітні ресурси; дотримуватися норм професійної етики та захищати дані у процесі е-комунікації.</p> <p>ПРУ 9. Когнітивні та практичні уміння/навички пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, специфіку розвитку літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою, порівнювати мовні й літературні факти, явища, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, фахово оперувати українознавчими поняттями.</p> <p>ПРУ 10. Когнітивні та практичні уміння/навички володіти комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у професійному середовищі.</p> <p>ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, спілкування з професійних питань усно та письмово.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 1. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти, здатність раціонально планувати час на виконання професійних обов'язків, діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ПРА 2. Спроможність керувати проектами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі.</p> <p>ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: тестові завдання, творчі роботи, презентації, контрольні роботи, поточний контроль.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Сучасна українська літературна мова» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

90-100 балів	<p>Знання: студент виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення мовних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань.</p> <p>Уміння: виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення мовних фактів і закономірностей.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
82-89 балів	<p>Знання: студент добре володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не достатньо виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку</p>

	<p>лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі.</p> <p>Уміння: виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає незначні мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не завжди може пояснити вияв усіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких помилок.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
74-81 бали	<p>Знання: студент володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі.</p> <p>Уміння: виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияв усіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких помилок.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
64-73 бали	<p>Знання: студент має фрагментарний та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не завжди застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи.</p> <p>Уміння: виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
60-63 бали	<p>Знання: студент має фрагментарний та неусвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи.</p> <p>Уміння: виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; не завжди коментує мовні явища, при цьому припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.</p> <p>Здобувач у цілому дотримується принципів <i>академічної</i></p>

	<i>доброчесності.</i>
35-59 балів	<p>Знання: студент слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади.</p> <p>Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.</p> <p>Здобувач порушує принципи <i>академічної доброчесності.</i></p>
1-34 бали	<p>Знання: студент не володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, грубо помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади.</p> <p>Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає грубі помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.</p> <p>Здобувач порушує принципи <i>академічної доброчесності.</i></p>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Розподіл балів (3-й семестр)

Поточний контроль									Разом	КР	Підсумковий контроль	Сума	
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3								
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4					
Поточний контроль									50	5	25	100	
5		5		-	5		20						15
Контроль самостійної роботи									20				
2		2		3		3		2		2			

Розподіл балів (4-й семестр)

Поточний контроль										Разом	КР	Сума	
РОЗДІЛ 3													
Т 3.5	Т 3.6	Т 3.7	Т 3.8	Т 3.9	Т 3.10	Т 3.11	Т 3.12	Т 3.13	Т 3.14				
Поточний контроль										60	5	100	
5		5		15		5		5					5
Контроль самостійної роботи										35			

3	3	4	3	3	4	3	4	4	4			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Розподіл балів (3-й семестр)

Поточний контроль									Разом	КР	Підсумковий контроль	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3						
T 1.1	T 1.2	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 3.1	T 3.2	T 3.3	T 3.4				
Поточний контроль									40	6	25	100
5	-	5	-	-	5	5	10	10				
Контроль самостійної роботи									29			
3	3	3	3	4	4	3	3	3				

Розподіл балів (4-й семестр)

Поточний контроль										Разом	КР	Сума
РОЗДІЛ 3												
T 3.5	T 3.6	T 3.7	T 3.8	T 3.9	T 3.10	T 3.11	T 3.12	T 3.13	T 3.14			
Поточний контроль										40	5	100
5	5	5	5	5	5	5	-	5	-			
Контроль самостійної роботи										55		
5	5	6	5	5	5	5	7	5	7			

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка. Нова редакція» від 28.11.2022 року можливе визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

Засобами діагностики та формами контролю є: поточний контроль (усне / письмове опитування, тестування, проекти, есе, виконання творчих завдань, індивідуальна доповідь, участь у дискусіях та ін.), перевірка самостійної роботи; підсумковий контроль (іспит).

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Морфемологія;

Розділ 2. Словотвір;

Розділ 3. Граматика. Морфологія

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. МОРФЕМОЛОГІЯ

ТЕМА 1.1. Предмет і завдання морфемології як розділу мовознавства. Одиниці морфемної підсистеми мови. Поняття про морфему та морф. Основні ознаки морфа як мінімального сегмента словоформи. Кваліфікація морфеми як узагальнюючої нелінійної значенневої одиниці, що реалізується в морфах. Аломорфи як ряд морфів певної морфеми, що

зумовлені морфонологічними та лексико-граматичними особливостями попередніх до неї або наступних морфем. Диференційні ознаки варіантів морфем.

ТЕМА 1.2. Основні типи класифікацій морфем у сучасній українській мові за роллю у складі слова, за семантичною функцією, за наявністю або відсутністю звукового показника, за неоднорідністю звукового складу, місцем у слові, за кількісним складом, за ступенем здатності сполучатися з іншими морфемами, за ступенем поширеності, за походженням, за особливостями вияву в споріднених словах.

Коренева морфема та афіксальні. Особливості аloseмічних та моносемічних афіксів. Складні та прості афікси. Префікси та система постфіксальних афіксів. Флексія як поліфункціональне явище. Основні функції флексії. Поняття про конфікс як афікс із перерваною структурою. Структурна функція інтерфіксів як сполучних морфем складних слів.

Основа слова. Будова лексичної основи. Проблема похідності / непохідності основ. Особливості слів із зв'язаними основами.

Історичні зміни в морфемній будові слова.

РОЗДІЛ 2. СЛОВОТВІР

ТЕМА 2.1. Поняття про словотвір та словотвірну систему української мови. Словотворення як джерело збагачення лексики. Структура системи синхронного словотворення.

Словотвірна структура слова. Поняття твірної бази, твірної основи та форманта.

Словотвірний тип та словотвірна модель. Словотвірне значення та його місце в системі смислової структури слова.

ТЕМА 2.2. Способи словотворення сучасної української літературної мови: а) морфологічний спосіб та його різновиди; б) морфологічно-синтаксичний; в) лексико-семантичний.

ТЕМА 2.3. Особливості творення різних частин мови в українській мові. Особливості творення іменників в українській мові. Способи творення прикметників.

Особливості творення дієслів. Словотвір прислівників та службових частин мови.

Принципи словотвірного аналізу слів.

РОЗДІЛ 3. ГРАМАТИКА. МОРФОЛОГІЯ

ТЕМА 3.1. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Основні граматичні поняття. Граматичне значення та способи його вираження в українській мові.

Граматична форма як окремий елемент парадигми. Основні типи граматичних форм.

Граматична категорія як узагальнене абстрактне поняття.

ТЕМА 3.2. Морфологія як розділ мовознавства. Предмет вивчення морфології. Поняття про словоформу. Взаємозв'язок між словом і словоформою.

Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Проблема поділу слів на лексико-граматичні класи в україністиці.

Поняття про слова категорії стану та модальні слова як окремі лексико-граматичні розряди слів.

ТЕМА 3.3. Іменник як частина мови.

Загальна характеристика іменника як частини мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення.

Лексико-граматичні категорії іменника. Категорія конкретності та абстрактності.

Категорія власних і загальних назв. Категорія істот та неістот. Категорія збірності та одиничності. Категорія речовинності.

Граматичні категорії іменників. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження.

Значення категорії числа та граматичні засоби вираження.

Відмінкова система сучасної української літературної мови. Категорія відмінка. Значення відмінків.

Іменникові парадигми. Поділ іменників на відміни. Диференціація у межах відмін. Варіантні парадигми.

Система закінчень іменників I відміни.

Система закінчень іменників II відміни.

Парадигма іменників III та IV відмін.

Особливості відмінювання іменників множинної парадигми. Відмінювання іменників прикметникового типу, іншомовного походження та аббревіатур.

ТЕМА 3.4. Прикметник як частина мови

Загальна характеристика прикметника як частини мови. Семантичні, морфологічні і синтаксичні особливості прикметника.

Семантико-граматичні групи прикметників. Якісні прикметники та їх семантико-граматичні категорії: категорія співвідносної міри якості, категорія безвідносної міри якості, категорія суб'єктивної оцінки якості.

Відносні та присвійні прикметники.

Семантико-граматичний розряд відносних прикметників. Тематичні групи відносних прикметників. Лексико-граматичні категорії відносних прикметників: темпоральності, локатива, речовинності, ознаки предмета за дією.

Категорія посесивності присвійних прикметників.

Перехід прикметників з однієї семантичної групи в іншу. Поняття про відносно-якісні та присвійно-відносні групи прикметників.

Особливості відмінювання прикметників.

Повні та короткі прикметники. Стягнені і нестягнені форми повних прикметників.

Словотвір прикметників. Морфологічні способи творення прикметників.

Перехід інших частин мови в прикметники. Явище субстантивації прикметників.

ТЕМА 3.5. Числівник як частина мови.

Проблема частиномовної природи числівника. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Морфологічні категорії числівників. Нівеляція категорії роду як характерна риса числівників. Особливості категорії числа у числівників.

Структурно-морфологічні групи числівників. Семантичні розряди числівників: означено-кількісні та неозначено-кількісні. Власне кількісні, збірні та дробові числівники в системі означено-кількісних. Закономірності поєднання збірних числівників з іменниками чоловічого, жіночого та середнього роду на позначення істот та неістот. Дробові числівники як гібридні аналітичні структури. Неозначено-кількісні числівники як одиниці, що не відображають ряду чисел і не створюють цілісної системи кількісних понять. Специфіка сполучення неозначено-кількісних числівників з конкретними іменниками та абстрактними найменуваннями.

Питання кваліфікації так званих порядкових числівників в українському мовознавстві: традиційний та нетрадиційний підходи.

Особливості відмінювання числівників. Розгалужена система відмінювання числівників як результат специфіки формування їх як окремої лексико-граматичної категорії із складною структурною організацією.

Характер сполучуваності числівників з іменниками. Кількісно-іменні сполучення з числівниками у називному відмінку. Кількісно-іменні словосполучення з числівниками в непрямих відмінках.

Наголошування числівників при словозміні.

Синтаксичні функції числівників.

ТЕМА 3.6. Загальна характеристика займенника як частини мови.

Історія формування займенників. Основні підходи в україністиці до кваліфікації займенника в системі частин мови.

Класифікація займенників за функціональним навантаженням.

Морфологічні категорії займенника. Особливості вияву категорій роду та числа в займенниках окремих розрядів.

Специфіка семантики займенників. Групи займенників за значенням та їх семантико-граматичні особливості.

Особливості відмінювання займенників. Відмінкові форми займенників.

Перехід займенників в інші частини мови. Роль окремих груп займенників у процесах адвербіалізації, кон'юнкціоналізації, партикуляції та

інтер'єктивності.

Поняття про явище прономіналізації. Транспозиційний потенціал іменників, числівників та прикметників в процесі конверсії.

Синтаксичні функції займенників та їх стилістичні особливості.

ТЕМА 3.7. Дієслово як частина мови

Поняття про дієслово як центральну частину мови: лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Первинні і вторинні дієслова.

Інфінітив, або неозначена форма дієслова, що позначає абстрактну, неактуалізовану певним чином дію поза морфологічними категоріями часу, способу, особи, числа.

Система дієслівних форм: дієвідмінювані (предикативні) та недієвідмінювані (непредикативні).

Типи дієслівних основ. Структурні класи дієслів.

Типи дієслівних основ: основа інфінітива і основа теперішнього часу. Дієслівні форми, що утворюються від основи інфінітива та основи теперішнього часу.

Структурні класи дієслів. Тип співвідношення між основою інфінітива і основою теперішнього часу становить зміст поняття «клас дієслова» Продуктивність та непродуктивність дієслівних класів.

Поділ дієслів на дієвідміни в українській мові за характером тематичного голосного в особовому закінченні. Основні правила класифікації дієслів на дієвідміни за основою інфінітива.

Граматичні категорії дієслова. Специфіка вияву граматичних категорій дієслова. Власне-дієслівні і невластне-дієслівні граматичні категорії.

Категорія виду як центрально-периферійна дієслівна категорія мішаного типу. Групи дієслів за ознакою реалізації виду: 1) парновидові, 2) непарновидові; 3) двовидові. Особливості формування видових кореляцій дієсловами доконаного і недоконаного виду. Поняття про процеси перфективності та імперфективності. Основні засоби вираження видового значення. Одновидові (непарновидові) дієслова як вияви, що не протиставляються за видовою ознакою в межах видової пари. Двовидові дієслова з відсутніми морфологічно вираженими ознаками виду.

Дієслівні роди як морфолого-словотвірні категорії. Різновиди дієслівних родів за типом словотворчого афікса: префіксальні, суфіксальні, префіксально-суфіксальні, префіксально-постфіксальні, постфіксальні. Групи дієслівних родів за значенням: 1) фазові; 2) кількісні; 3) результативні.

Категорії особи і числа. Семантичний зміст категорії особи. Дієслова неповної особової парадигми: 1) дієслова, що вживаються тільки в III особі однини і множини; 2) дієслова, що виступають лише в особових формах множини; 3) дієслова, що мають тільки III особу однини; 4) дієслова, що виражають лише значення III особи множини.

Семантична мотивація одноособових (моноособових) дієслів.

Словозміна дієслів (дієвідмінювання). Основні типи парадигм

дієвідмінювання: 1) перша особова парадигма теперішнього-майбутнього часу (доконаного виду); 2) парадигма майбутнього часу недоконаного виду; 3) парадигма минулого часу; 4) парадигма наказового способу; 5) парадигма умовного способу; 6) парадигма форм атематичних дієслів. Особливості дієслівних основ і флексій.

Словозмінна категорія часу дієслів. Транспозиційний потенціал грамам часу. Системні зв'язки категорій часу і виду.

Категорія способу. Дійсний, умовний, наказовий, спонукальний, бажальний способи. Транспозиційні особливості форм дієслівного способу.

Статус категорії перехідності / неперехідності в граматичних студіях української мови. Основні підстави для кваліфікації категорії перехідності / неперехідності як морфолого-словотвірної-синтаксичної. Семантична ознака перехідності / неперехідності. Лексико-семантичні групи перехідних та неперехідних дієслів. Принцип урахування при визначенні категорії перехідності / неперехідності форми іменника, що називає предмет або істоту в об'єктній позиції.

Категорія стану як морфолого-словотвірної-синтаксична категорія міжрівневого типу. Традиційна концепція категорії стану в українському мовознавстві. Сучасна теорія категорії стану як відношення дії до суб'єкта, який може бути діючим (активним) або недіючим (пасивним).

Перехід інших частин мови в дієслово (вербалізація). Поняття про вербалізацію. Ступені і різновиди вербалізації.

ТЕМА 3.8. Дієприкметник. Предикативні форми на -но, -то

Дієприкметник як особлива форма дієслова: лексичне та граматичне значення, синтаксична функція.

Основні нетрадиційні підходи до кваліфікації дієприкметника в системі частин мови.

Спростування традиційного твердження про кваліфікацію категорії часу в дієприкметника. Якісна відмінність часового значення дієприкметника від дієслівного.

Дієприкметникові форми активного та пасивного стану. Явища конверсії. Предикативні форми на -но, -то.

Дієприкметникові форми активного та пасивного стану. Особливості творення активних і пасивних дієприкметників

Явища конверсії (ад'єктивація, субстантивація) в системі дієприкметників. Критерії розмежування дієприкметників та прикметників.

Предикативні форми на -но, -то. Генетичний зв'язок предикативних форм з дієприкметниками.

ТЕМА 3.9. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма.

Критерії виділення в сучасному мовознавстві дієприслівника як дієслівно-прислівникового утворення. Підстави для кваліфікації дієприслівника як віддієслівного прислівника та як самостійної частини мови.

Перегляд питання про вихідну форму дієприслівників. Здатність дієприслівників набувати відносного часу: попередності, одночасності, наступності як обставинних значень.

Дієприслівники доконаного та недоконаного виду. Особливості творення дієприслівників доконаного та недоконаного виду.

Ступені адвербіалізації дієприслівника.

ТЕМА 3.10. Поняття про прислівник як частину мови.

Лексичне значення, морфологічні особливості, синтаксична роль прислівника як частини мови. Морфологічна безкатегорійність та одноформність прислівника.

Семантико-синтаксичні розряди прислівників: 1) означальні; 2) обставинні. Семантика та функціональне навантаження обставинних прислівників. Часткові підрозряди обставинних прислівників.

Означальні прислівники. Основні групи означальних прислівників: 1) якісно-означальні; 2) способу дії; 3) порівняльно-уподібнювальні; 4) міри вияву ознаки. Категорія співвідносної міри якості (ступені порівняння), безвідносної міри якості та суб'єктивної оцінки якісно-означальних прислівників.

Перехід інших частин мови в прислівник. Ступені адвербіалізації різних частин мови: синтаксичний, морфологічний, семантичний. Види адвербіалізації за частиномовною співвіднесеністю: відіменникова, відприкметникова, відчислівникова, відзайменникова, віддієслівна.

Перехід прислівників у інші частини мови.

ТЕМА 3.11. Загальні відомості про прийменник як частину мови.

Історія формування прийменника в українській мові. Основні підходи в сучасному мовознавстві до визначення статусу прийменника. Сутність морфемної концепції службових слів.

Принципи класифікації прийменників. Первинні і вторинні прийменники за походженням.

Класифікація прийменників за семантичними протиставленнями: 1) динамічність - статичність; 2) контактність - дистантність. Основні семантичні типи прийменників: просторові, темпоральні, логічні.

Явище синонімії прийменникових конструкцій.

Основні причини переходу інших частин мови

ТЕМА 3.12. Загальне поняття про сполучник як службову частину мови.

Класифікація сполучників у сучасному мовознавстві як окремого типу аналітичних синтаксичних слів-морфем.

Первинні і вторинні сполучники.

Поділ сполучників за структурою (прості і складені) та способом уживання (одиничні, повторювані, парні).

Синтаксичні функції сполучників. Класифікація сполучників за

семантичними ознаками на сурядні та підрядні. Сурядні (паратактичні) сполучники та їх різновиди (єднальні, протиставні, розділові, градаційні, приєднувальні, пояснювальні, або уточнюючі).

Основні функції сполучників підрядності (гіпотактичних). Функціональні різновиди підрядних сполучників (з'ясувально-об'єктні, означальні, часові, місця, причинові, умовні, мети, допустові, порівняльні).

Сутність явища кон'юнкціоналізації в системі сполучників.

ТЕМА 3.13. Поняття про частку як частину мови.

Проблема лінгвістичного статусу часток. Склад часток за походженням та будовою.

Класифікація часток за функціонально-семантичними ознаками. Розряди часток за структурними особливостями (за місцем і роллю в мовних одиницях): фразові частки, формотворчі.

Співвідносність часток з іншими частинами мови. Транспозиція інших частин мови у частки (партикуляція).

ТЕМА 3.14. Загальна характеристика вигуків як частини мови.

Проблема статусу вигуків у сучасному мовознавстві.

Звукова і морфемна структура інтер'єктивів (первинні і вторинні). Основні розряди вигуків: 1) власне вигуки; 2) звуконаслідування.

Часткові підрозряди інтер'єктивів (емоційні, імперативні, етикетні, вокативні).

Явище переходу інших частин мови у вигуки (інтер'єктивація).

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма у тому числі				Заочна форма у тому числі				
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ 1. МОРФЕМОЛОГІЯ										
Тема 1.1. Предмет і завдання морфемології як розділу мовознавства.	7	1	1		5	8	0,5	0,5		7
Тема 1.2. Основні типи класифікацій морфем у сучасній українській мові	7	1	1		5	8				8
Разом за розділом 1	14	2	2	-	10	16	0,5	0,5		15
РОЗДІЛ 2. СЛОВОТВІР										

Тема 2.1. Поняття про словотвір та словотвірну систему української мови.	7	1	1		5	8	0,5	0,5		7
Тема 2.2. Способи словотворення сучасної української літературної мови.	7	1	1		5	8				8
Тема 2.3. Особливості творення різних частин мови в українській мові.	5	-	-		5	8				8
Разом за розділом 2	19	2	2	-	15	24	0,5	0,5		23
РОЗДІЛ 3. ГРАМАТИКА. МОРФОЛОГІЯ										
Тема 3.1. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову.	7	1	1		5	8	0,5	0,5		7
Тема 3.2. Морфологія як розділ мовознавства.	7	1	1		5	8	0,5	0,5		7
Тема 3.3. Іменник як частина мови.	15	4	6		5	10	1	1		8
Тема 3.4. Прикметник як частина мови.	13	4	4		5	9	1	1		7
Разом за розділом 3 (3 сем.)	42	10	12	-	20	35	3	3	-	29
ВСЬОГО ЗА 3-Й СЕМЕСТР	75	14	16	-	45	75	4	4	-	67
Тема 3.5. Числівник як частина мови.	5	1	1		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.6. Загальна характеристика займенника як частини мови.	5	1	1		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.7. Дієслово як частина мови.	13	4	4	2	3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.8. Дієприкметник. Предикативні форми на -но, -то.	5	1	1		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.9. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма.	5	1	1		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.10. Поняття про прислівник як частину мови.	7	2	2		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.11. Загальні відомості про прийменник як частину мови.	6	1	2		3	6	0,5	0,5		5
Тема 3.12. Загальне поняття про сполучник як службову частину мови.	6	1	2		3	6,5	0,5			6
Тема 3.13. Поняття про частку як частину мови.	4	1	1		2	5,5		0,5		5
Тема 3.14. Загальна характеристика вигуків як частини мови.	4	1	1	-	2	6				6
ВСЬОГО ЗА 4-Й СЕМЕСТР	60	14	16	2	28	60	4	4	-	52
УСЬОГО ГОДИН	135	28	32	2	73	135	8	8	-	119

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Предмет і завдання морфемології як розділу мовознавства.	1	0,5
2	Тема 1.2. Основні типи класифікацій морфем у сучасній українській мові	1	
3	Тема 2.1. Поняття про словотвір та словотвірну систему української мови.	1	0,5
4	Тема 2.2. Способи словотворення сучасної української літературної мови.	1	
5	Тема 2.3. Особливості творення різних частин мови в українській мові.	-	
6	Тема 3.1. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову.	1	0,5
7	Тема 3.2. Морфологія як розділ мовознавства.	1	0,5
8	Тема 3.3. Іменник як частина мови.	6	1
9	Тема 3.4. Прикметник як частина мови.	4	1
10	Тема 3.5. Числівник як частина мови.	1	0,5
11	Тема 3.6. Загальна характеристика займенника як частини мови.	1	0,5
12	Тема 3.7. Дієслово як частина мови.	4	0,5
13	Тема 3.8. Дієприкметник. Предикативні форми на -но, -то.	1	0,5
14	Тема 3.9. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма.	1	0,5
15	Тема 3.10. Поняття про прислівник як частину мови.	2	0,5
16	Тема 3.11. Загальні відомості про прийменник як частину мови.	2	0,5
17	Тема 3.12. Загальне поняття про сполучник як службову частину мови.	2	
18	Тема 3.13. Поняття про частку як частину мови.	1	0,5
19	Тема 3.14. Загальна характеристика вигуків як частини мови.	1	
Разом		32	8

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Предмет і завдання морфемології як розділу мовознавства.	5	7
2	Тема 1.2. Основні типи класифікацій морфем у сучасній українській мові	5	8
3	Тема 2.1. Поняття про словотвір та словотвірну систему української мови.	5	7
4	Тема 2.2. Способи словотворення сучасної української літературної мови.	5	8
5	Тема 2.3. Особливості творення різних частин мови в українській мові.	5	8
6	Тема 3.1. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову.	5	7
7	Тема 3.2. Морфологія як розділ мовознавства.	5	7
8	Тема 3.3. Іменник як частина мови.	5	8
9	Тема 3.4. Прикметник як частина мови.	5	7
10	Тема 3.5. Числівник як частина мови.	3	5
11	Тема 3.6. Загальна характеристика займенника як частини мови.	3	5
12	Тема 3.7. Дієслово як частина мови.	3	5
13	Тема 3.8. Дієприкметник. Предикативні форми на -но, -то.	3	5
14	Тема 3.9. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма.	3	5
15	Тема 3.10. Поняття про прислівник як частину мови.	3	5
16	Тема 3.11. Загальні відомості про прийменник як частину мови.	3	5
17	Тема 3.12. Загальне поняття про сполучник як службову частину мови.	3	6
18	Тема 3.13. Поняття про частку як частину мови.	2	5
19	Тема 3.14. Загальна характеристика вигуків як частини мови.	2	6
Разом		73	119

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Венжинович Н. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія [Текст] : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Ужгород : Сабов А. М., 2022. 221 с.
2. Корольова В. В., Самойленко В. В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія [Текст]. Ч. 1. Дніпро : Дріант, 2021. 71 с.
3. Лаврінець О. Я. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія [Текст] : підручник / О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова, І. Я. Ярошевич ; [за ред. О. Я. Лаврінець] ; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 521 с.
4. Сучасна українська літературна мова: підготовка до атестації [Текст] : навч. посіб. / Гороф'янюк І. В. [та ін.] ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця : Твори, 2021. 157 с.
5. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.

Додаткові:

1. Бабій І. М., Вільчинська Т. П. Службові слова в сучасній українській мові. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 96 с.
2. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів: навч. посібн. / [І.І. Брага, Л.І. Дорошенко, А.А. Силка та ін.]; за ред. А.А. Силки. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми : Університетська книга, 2013. 348 с.
3. Кононенко І. В. Прикметник у слов'янських мовах. К., 2009. 495 с.
4. Корнієнко І. А. Сучасна українська літературна мова: у 2-х ч. Ч. 1: Граматика. Словотвір. Морфеміка. Морфологія. Іменні частини мови. Миколаїв, 2014. 208 с.
5. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк, 2002. 179 с.
6. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики. Львів, 2003. 226 с.
7. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Дієслово. Прислівник. Станівник. Модальник. Службові частини мови. Вигук: Методичні рекомендації та вказівки до самостійної роботи / І. А. Корнієнко. Миколаїв, 2016 121 с.

Інформаційні ресурси:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови – URL: <http://www.slovnyk.net>.
2. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я., Тоцька Н. І., Уздиган І. М. Сучасна українська літературна мова: Підручник. За ред. А. П. Грищенка.

3-тє вид., допов. Київ : Вища шк., 2002. 439 с. – URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk649258.pdf>

3. Електронні версії словників термінографічної серії «СловоСвіт». – URL: tc.terminology.lp.edu.ua/ZIP/Terminohrafichna_serija_Slowo...

4. Жовтобрюх, М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови : [у 2 ч.] Ч. 1 : підруч. для ф-тів мови і л-ри пед. ін-тів. Вид. 3-тє. Київ : Радянська школа, 1965. 422 с. – URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000591)

[Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000591](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000591)

5. Ізборник. – URL: <http://litopys.org.ua>

6. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова : навчальний посібник. За ред. С. О. Караман. Київ : «Літера ЛТД», 2011. 520 с. – URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11333/1/%D0%A1%D0%A3%D0%9B%D0%9C_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf

7. Лінгвістичний портал з української мови. – URL: www.mova.info.

8. Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Бондаренко В. В. та ін. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник. Київ : Знання, 2010. 270 с. – URL: <https://pick.net.ua/uk/extra/psosvita/1310-suchasna-ukrainska-literaturna-mova>

9. Словники он-лайн. – URL: www.rozum.org.ua.

10. Словники України. – URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.

11. Сучасна українська літературна мова : підруч. для студентів вузів, які вивч. дисципліну "Сучас. укр. літ. мова" / [М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.]; за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 1994. 413, [1] с. – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004002

12. Українська мова : Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.

Методичне забезпечення до курсу

1. Офіційно-діловий стиль української мови: правописні норми: Методичні рекомендації / Автор-розробник, упорядник Рудь О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 68 с.

2. Рудь О. М. Вступ до мовознавства : методичні рекомендації. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 92 с.

3. Рудь О. М., Семенов О. М. Культура фахової мови : навчальний посібник. Суми: СОІППО, 2013. 260 с.

4. Рудь О. М., Семенов О. М. Культура фахової мови. Тестові завдання : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 204 с.

5. Українська мова для державних службовців: навчальний посібник / Автори-розробники, упорядники Пшенична Л. В., Рудь О. М., Семенов О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 278 с.
6. Рудь О. М. Складні прикметники поетичної мови ХХ століття : монографія. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 248 с.
7. Рудь О. М. Прикметник у сучасній українській мові : методичні рекомендації до практичних занять. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 34 с.
8. Рудь О. М. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфологія : Навчально-методичний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 183 с.